

Heer

**toen
en nu**

Uitgave: C.V. en B.V. 't Brook Heer

Foto's : Foto Artica, Meerssen - Heer

Druk : Cortjens Offset, Maastricht

Heer-Maastricht, mei 1978

Voorwoord

In dit boekje willen wij even Uw aandacht vragen voor de verandering die Heer in de loop der jaren is ondergaan, vandaar de titel „Heer toen en nu”.

We dachten dit het beste te kunnen doen door in het kort de oudere gebouwen, de monumenten, de uitbreiding en het verenigingsleven te belichten.

Daar de Broonkfeesten van het afgelopen jaar aanleiding waren deze opnieuw jaarlijks te vieren, meenden wij dit boekje tijdens dézé feesten te moeten uitgeven. Tevens wil de redactie de netto opbrengst van dit boekje ten goede laten komen van de dansgroep van 't Brook.

Namens de redactie,

GERDA.

Het Heerder verenigingsleven

Het verenigingsleven in Heer viert hoogtij, en er zijn maar weinig gemeenschappen waarin het verenigingsleven een zo grote rol speelt als in Heer. Alleen al aan het aantal en soorten van verenigingen kan men dit merken.

Om U hiervan in het kort een beeld te vormen, er zijn voetbal - muziek - zang - carnaval - parachute - biljart - tafelvoetbal - kegel - duiven - kanarie - spaar - toer en wieler - jeugd en bejaardenverenigingen.

Het zou ondoenlijk zijn om al deze verenigingen in dit drukwerk apart te behandelen, daarom hebben wij getracht zo selectief mogelijk te werk te gaan zonder persoonlijke voorkeur te laten gelden.

Ajb. 1

VOETBAL

Omdat voetbal de volksport in Nederland is mochten wij hieraan niet voorbij gaan. Op 30 maart 1925 werd er in Heer de voetbalvereniging Concordia opgericht. De naam werd later echter veranderd in Rooms Katholieke Voetbalvereniging Heer. Tijdens het seizoen 1933/1934 wist men het eerste kampioenschap te behalen, en nu in 1978 heeft men opnieuw een kampioenschap aan de successen bijgevoegd. Naar dit kampioenschap werd al lang gestreefd door de supporters en spelers (zie afb. 1), en men bereikte hierdoor de Hoofdklasse.

De Voetbal Vereniging Scharn is de tweede voetbalvereniging die Heer rijk is en speelt in de 4e klas K.N.V.B.

TOUR- EN WIELERCLUB HEER

Deze sportvereniging is, nadat men zich van „Maastricht" had losge-

Ajb. 2

werkt, uitgegroeid tot een van de grootste Heerder verenigingen. En door het organiseren van de in Limburg traditionele bedevaart-ronde bereikte men het hoogtepunt in hun bestaan. Door de foto (afb. 2) die dateert uit 1971 zullen de wielersupporters nog eens terugdenken aan de wedergeboorte van de Heerder wielersport. Ook de wielervrienden van de Jokers zullen voor U geen onbekende zijn.

DE HEER H. HAMELEERS

Op 27 maart j.l. vierde deze persoon een uitzonderlijk jubileum bij de Kon. Erk. Harmonie Heer Vooruit. De 81-jarige „Haarie" (afb. 3) vierde toen het **70-jarig lidmaatschap**. Uit handen van Burgemeester van Maastricht, ontving hij, tijdens een druk bezochte receptie, de zilveren orde als Ridder van Oranje Nassau. En zelfs de televisie schonk aan dit jubileum de nodige aandacht in het programma van Gewest tot Gewest. Men kan de heer Hameleers als het grote voorbeeld zien voor de „verenigingsgeis" van Heer.

De heer Beuken van het St. Caeciliakoor en de heer Becker van het Heerder Mannenkoor vierden hun 50-jarig lidmaatschap, wat natuurlijk vermeld moest worden.

HET BROOK

Op zich is het Brook een van de jongste verenigingen in Heer (afb. 4) maar de doelstelling die deze vereniging tracht na te leven zijn al zo oud als dit gedeelte van Heer zelf is. Velen zullen nog wel weten dat men op 't Brook de grondslag legde voor de Heerder carnaval die nu

Afb. 3

Afb. 4

verzorgd wordt door C.V. de Sjraveleirs. Men mag het Brook eigenlijk niet zien als uitsluitend carnavalsvereniging, daar men de Heerder Broonk weer opnieuw in het leven heeft geroepen. Verder willen wij vermelden dat deze vereniging voort komt uit P.D.V. de Vriendenbond 1909 en dat de oprichters waren : de heren Stef Becker, Giel Hoofs en Paul Steyns.

JEUGD KLAROEN- EN TAMBOERKORPS "ST. JAN" HEER

Koninklijk Erkend bij Koninklijk Besluit van 18 januari 1972 no. 60.

Gesubsidieerd via de Commissie Subsidieëring Particuliere Muziekgezelschappen en Zangverenigingen (MUZA).

De vereniging stelt zich ten doel in verenigingsverband mede te werken aan de verheffing van het cultureel-maatschappelijk leven en het bevorderen van een gezonde vrijetijdsbesteding door de actieve beoefening, in het bijzonder jeugdige leden, van instrumentale muziek.

Iedere jongen of meisje kan zich aanmelden, wanneer hij/zij in de 3e klas lagere school zit, als tamboer, klaroen of majorette.

De maximale geuniformeerde bezetting van de drumband kan zijn :

12 tamboers	2 paukentrommen
16 klaroenen	1 overslagtrom
4 bas/bes klaroenen	4 es/bes klaroenen met ventiel
13 majoretten	1 lyra
1 tamboermaitre	1 bekkens
2 baritons	

Het repetitielokaal voor de majoretten is de Kon. Harmoniezaal, Burg. Cortenstraat 7.

Voor de tamboers en klaroenen is het de zaal van het Ontmoetingscentrum Aen de Wan, Einsteinstraat 32.

Ook bestaat er de mogelijkheid de Muziekschool via de vereniging te bezoeken om zodoende enkele cursussen te volgen.

Verder bestaat er binnen de drumband nog een inspraakgroep en een Comité Uniformen- en Instrumentenfonds (CUIF).

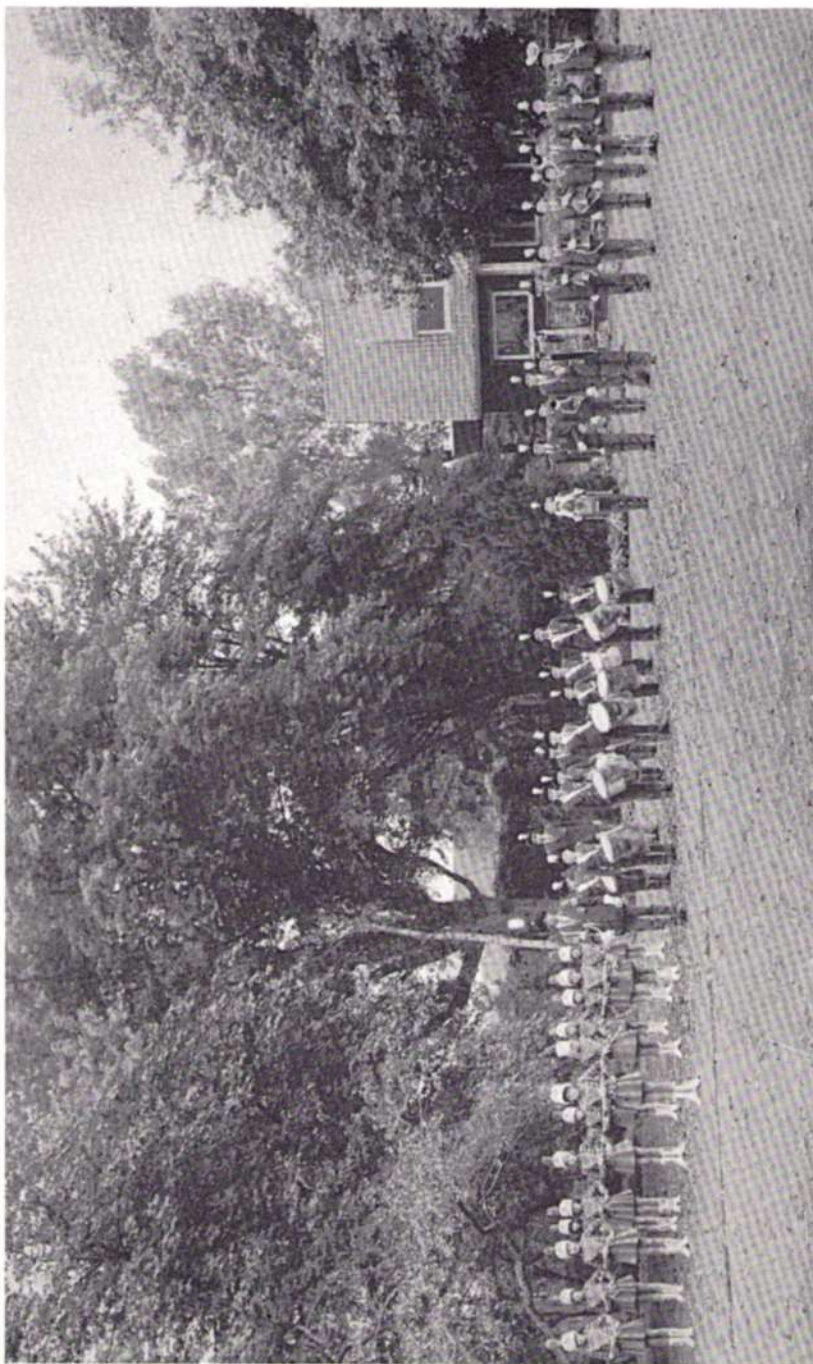
De inspraakgroep bestaat uit 7 jongens en/of meisjes gekozen uit de leden. De taak van deze groep is de problemen of wensen die er onder de leden zijn bij het bestuur naar voren te brengen.

Verder, organiseren zij regelmatig activiteiten zoals : droppingen, oriëntatietochten, voetbalwedstrijden etc. in samenwerking met het bestuur.

Het CUIF bestaat voornamelijk uit ouders (die zich te allen tijde hiervoor kunnen aanmelden) die door allerlei activiteiten geld inzamelen om op tijd uniformen en instrumenten te kunnen aanschaffen. Ook brengen zij advies, problemen of vragen voor bij het bestuur.

Beschermheer van de Vereniging is de Weled. Heer Mr. L. Corten, burgemeester te Meerssen.

Het instructieteam bestaat uit :

Dhr. P. Jansen	algemeen instructeur
Dhr. P. Aarts	instructeur klaroenen
Dhr. W. Heuts	instructeur majoretten en show-exertitie
Dhr. R. Peeters	ass. instructeur leerling tamboers
Mevr. R. Hofman	leidster leerling majoretten
Mej. I. Hofman	ass. instructeur leerling majoretten
Dhr. L. Heuts	tamboermaitre

Het bestuur bestaat uit :

Dhr. P. Heuts	voorzitter
Dhr. W. Aarts	secretaris
Mevr. M. Aarts-Hamerlinck	penningmeesteresse
Dhr. B. Hofman	
Dhr. J. Essers	
Mevr. L. Stijns-Prikken	
Mevr. T. Sullot	
Mevr. Paulussen	

Het secretariaat is gevestigd : Neptunushof 104, Maastricht, tel. 76619.

Hoofstuk 2 Contrast beelden

Afb. 5

HET KRUISPUNT

Slechts weinige herinneren zich nog het Kruispunt zoals op afb. 5 te zien is. De voormalige stoomtram, die later vervangen werd door

Afb. 6

een elektrische, liep van Maastricht naar Gulpen. Na jaren puffen met dit vervoersmiddel werd op 1 maart 1937 het trammetje opgeruimd en kwamen autobussen de plaats innemen. Op afb. 6 zien we het Kruispunt anno 1978. De wegen zijn verbeterd en soms heeft men de indruk dat Heer met een race-baan heeft te kampen. Rechtsvooraan kan men de inmiddels verbouwde bioscoop zien.

Afb. 7

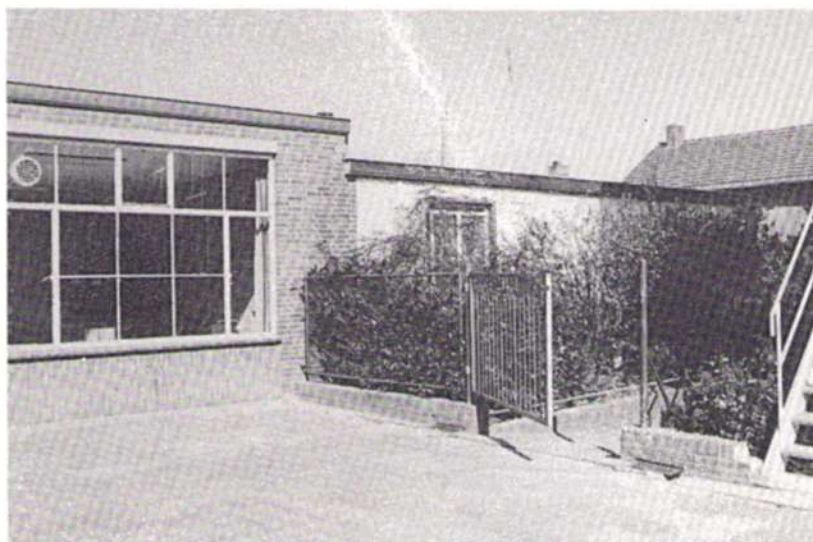

Afb. 8

In het jaar 1920 kwam het Oude voetbalveld door een overstroming van de Maas (afb. 7) onder water te staan. In 1926 werden zowel Heer als Scharn nog eens geteisterd door een dergelijke overstroming. Na het aanleggen van de Wilhelmina- en de St. Servatiusbrug rond 1932 werden de bewoners van verdere overstromingen bevrijd.

Ook de Demertstraat is in de loop der jaren flink veranderd al kunnen we op afb. 8 nog enkele oude huisjes ontdekken.

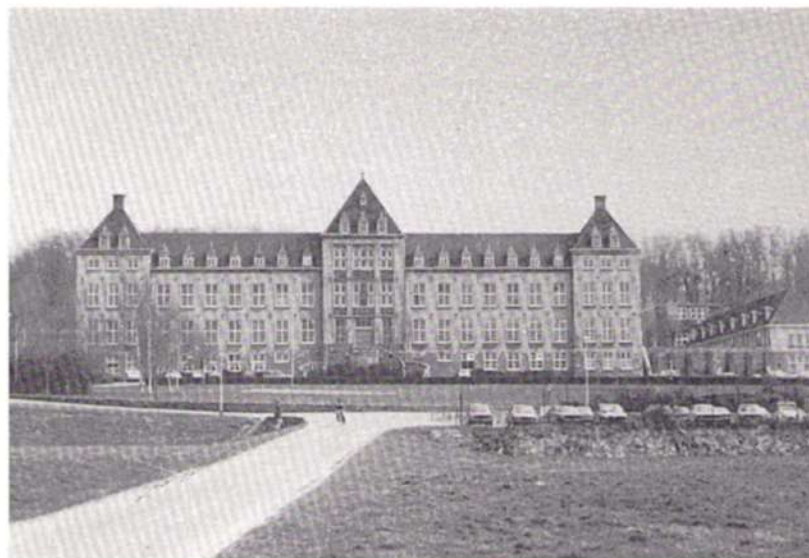

Afb. 9

De kleuters die in de Veldstraat naar school gaan zullen natuurlijk hun gymzaal en het stukje speelplaats direct herkennen, (afb. 9). Maar dat dit gebouw, een gedeelte van Huize Opveld, voorheen gebruikt werd als koetshuis zullen slechts weinige weten.

Huize St. Joseph is bij velen bekend van de (misschien) voormalige Margrater wandeltocht, (afb. 10). In 1911 werden de fundamenteën van het voogdijgesticht gelegd en in 1913 werd de bouw van dit machtige gebouw voltooid. In 1927 behaalden enkele vakonderwijzers de wettelijke bevoegdheid tot het geven van Nijverheidsonderwijs, vandaar dat men nu buiten het voogdijschap ook een scholengemeenschap aantreft.

Dat men gebouwen voor verschillende doeleinden gebruiken kan is duidelijk te constateren aan het pand waar thans Dravima gevestigd is. Dit voormalige Patronaat is gelegen aan de Dorpstraat, (afb. 11).

Afb. 10

Afb. 14

Afb. 12

DE NIJVERHEID

Waar men, tot voor enkele jaren terug, het gedreun en getril dagelijks kon horen of voelen ligt nu een bouwvallige opslagplaats. De kantoorruimte is nog slechts een ruïne. Indien men nu een blik op het industrieterrein „de Nijverheid” laat vallen (afb. 12) dan denkt menig Heerdenaar met gemengd gevoelens terug aan „Os Hier”.

Dat men gebouwen voor verschillende doeleinden gebruiken kan is duidelijk te constateren aan het pand waar thans Dravima gevestigd is. Dit voormalige Patronaat is gelegen aan de Dorpstraat, (afb. 11).

Hoofdstuk 3 Een blik in het verleden

Afb. 13

'T GOEDJE

„'t Goedje” gelegen aan de vroegere Schoolstraat was een gebouw waar zusters gewoond hebben die in vroeger tijden uit Frankrijk en

Afb. 14

Spanje verdreven werden (afb. 13). Toen in Frankrijk de politieke toestand veranderde, konden de zusters terugkeren en is „t Goedje” in 1946 eigendom geworden van Wed. M. E. H. Willems-Lousberg.

Afb. 15

Afb. 16

Afb. 17

Een van de oudste boerderijen is wel boerderij Nelissen (afb. 14) gelegen aan de Dorpstraat. Tientallen jaren is deze door een felle brand totaal afgebrand en niet meer opgebouwd.

Een beeld op de Dorpstraat zoals deze vroeger was met veel mergel-huisjes. Ook de kerktoren is goed te zien, (afb. 15). Aan de Dorpstraat ligt tevens de in Romaanse stijl gebouwde St.-Petrus-Banden kerk. De in 1905 gebouwde kerk heeft een oppervlakte van ± 800 m². Op afb. 16 is duidelijk te zien dat de klokken in de toren ontbreken. Na de oorlog zijn drie nieuwe klokken gekocht die in 1948 door Deken M. Poels van Wijk zijn ingewijd.

Op afb. 17 kunt U een van de witgekalkte huisjes zien, dit was gelegen aan de Kruisstraat.

Ook bij het „Panne-huiske” is de laatste tijd het een en ander veranderd zodat maar weinige (afb. 18) zich dit beeld voor ogen kunnen halen.

DE BURCHT

De oorsprong van de Burcht gaat terug tot 1070. Of dit echter het bouwjaar is zal altijd wel een raadsel blijven. In 1794 was het een kasteel omringd met grachten dat na inname van Maastricht op bevel van hogere hand gesloopt diende te worden en slechts de toren bleef

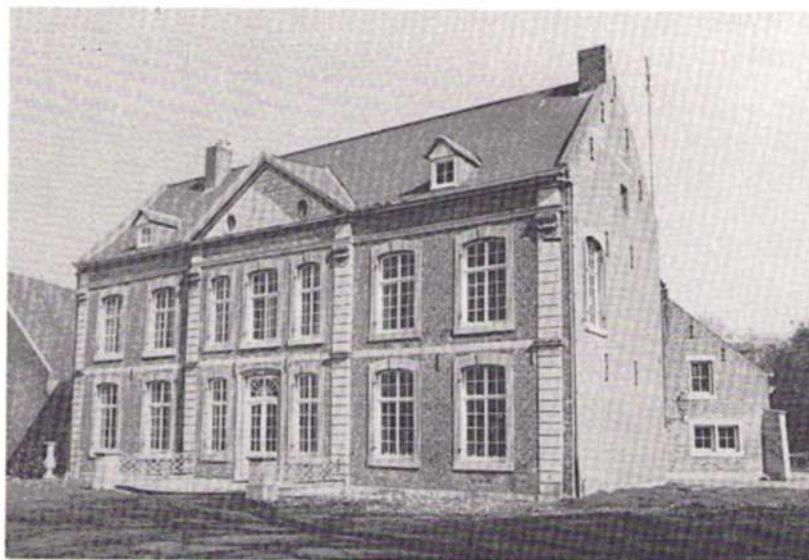
overeind. Nadat de Burcht diverse malen van eigenaar veranderd was en A. H. Becker eigenaar werd liet deze hem verbouwen zoals men de Burcht thans kan zien, (afb. 19).

Afb. 18

Afb. 19

Afb. 20

DE KROON

Een uit baksteen opgetrokken Herenhuis daterend uit de 17e eeuw. Dit goed waarbij ook nog een boerderij bij behoort is gelegen aan de Rijksweg. Vooral voor de „nieuw-komers" in Heer zal dit een onbekend plekje zijn, (afb. 20).

Afb. 21

HET RAADHUIS

Over de bouw van het Raadhuis is onder de bewoners heel wat te doen geweest. Wilde een gedeelte van de bevolking dat men het „boven” in Heer bouwde, de andere partij eiste het tegenovergestelde. Vandaar dat de gemeenteraad beide zoveel mogelijk trachten tevrede te stellen door het te bouwen in het Scharnderbroek zodat het min of meer in het centrum van het Dorp kwam te liggen, (afb. 21). In 1918 werd dit gebouw feestelijk geopend, echter de uiteindelijke oplevering was nog niet geschied. Door een geschil tussen het gemeentebestuur en de aannemer werd er een proces tot in hoogste instantie gevoerd dat eerst in 1924 eindigde.

Afb. 22

Uitbreiding in Heer

Waar eerst velden waren rezen flats omhoog bouwde men huizen zodat Heer groeide qua inwoners en men zorgde voor de nodige werkgelegenheid. Op afb. 22 ziet men de winkelgalerij, als heeft deze na onze mening iets weg van Wall Street met al die banken.

Op afb. 23 kan men een van de laatste uitbreidingen zien al staan we pas in de eerste fase. De Heeg laat ons zien dat de mensen terug willen naar de eengezinswoningen zodat er nog slechts enkele flats in dit gedeelte gebouwd zijn.

Afb. 23

Afb. 24

Heerder monumenten

Ondanks de rijke historie treft men in Heer slechts luttel monumenten aan, en de meeste hiervan laten ons terug denken aan de laatste wereldoorlog. De overige beelden hebben religieuze achtergronden. Wij vinden het bijzonder jammer dat we niet te weten zijn gekomen wat er gebeurd is met het beeld dat in het plantsoen stond voor het Raadhuis. Het is echter te hopen dat de nu bestaande monumenten voor Heer behouden blijven.

Een van de mooiste beelden in Heer treft men aan in het plantsoen aan de Akersteenweg, en het is opgedragen aan O.L. Vrouw van Fatima (afb. 24). Omringd door vier waterspugende vissen in een waterbassin en een treurwilg is het een geliefd koosd plekje voor fotograven geworden.

Afb. 25

Op het St. Petrusbandenplein staat het beeld van onze parochies patroon St. Petrus (afb. 25). Door de bouw van de gymzaal op dit plein heeft dit beeld veel aan schoonheid verloren.

Afb. 26

Afb. 27

Op de kruising van de Holstraat Oude Molenweg treft men een van de mooiste kruisbeelden aan die in Heer op kruisingen geplaatst zijn (afb. 26). De ware toedracht omtrent dit gebruik loopt nogal uiteen als men de verhalen van de oudere Heerdenaar moet geloven.

Op 11 september 1949 werd het monument der gevallenen 1940-1945 onthuld. Dit beeld, dat ingemetseld werd in de trappen van het Raadhuis werd onder initiatief van het Oranje Comité door Prof. Charles Vos vervaardigd ter nagedachtenis der gevallenen (afb. 27). In het perk aan de verzetstraat kan men het beeld vinden dat 'n vermagerd persoon uitbeeldt (afb. 28). Vermoedelijk heeft men hiermee het lijden tijdens de hongerwinter willen uitbeelden.

In de bossen rond huize St. Joseph staat het beeld ter nagedachtenis van de gevallen verzetstrijders die van Belgische afkomst waren. Op 12 september 1944 werden zij door de Duitsers gefusilleerd. Indien men het beeld goed bekijkt ziet men een drietal personen met vaandel en leeuw. Terwijl rechtsonder zeer vaag een wenende moeder en kind te herkennen is (afb. 29). Met de herdenking van dit feit op 11 juli 1959, waar zowel het Belgisch als Nederlands staatshoofd aanwezig was, werd dit gebeuren aangegrepen voor de instelling van de Juliana-Boudewijn prijs (afb. 30).

Afb. 28

Afb. 29

Afb. 30